

DEBRECZEN

A DEBRECZENI ÉS VIDÉKI FÜGGETLENSÉGI PÁRT KÖZLÖNYE.

Egész évre . . . . . 10 frt — kr.
Félévre . . . . . 5 — „
Negyedévre . . . . . 2 — „
Egy hónapra . . . . . 1 — „
Egyes szám ára 4 kr.

Feladó szerkesztő: **Dr. Nagy Zsigmond,**
Kiadók: **Hoffmann és Társa.**

Hirdetési díj:

Négy hasábos petit sorért 5 kr. Nagyobb terjedelmű a többzetű hirdetések alku szerint jutányos áron, vetetnek fel. Bélyeg-díj minden külön beigtatásért 30 kr.

A Debreczeni Első Takarékpénztár.

Debreczen, márczius 23.

A legőszintébb örömszives érzetével üdvözöljük városunk legelső, még pedig nem csak korban hanem rangban is legelső pénztárát a tegnapi közgyűlésen hozott határozatáért.

Az a tisztas mult, mely a jubiláló pénztár hata mögött van; az a megmérhetetlen sok közgazdasági haszon, a melynek munkás élete folyamán eszközölje, előmozdítója, támogatója volt; az a nemes, hazafias és gyakorlatias elv, mely minden működésében vezérelte, méltóvá teszi arra, hogy itt, lapunknak ezen a főhelyén emlékezzünk meg róla.

De a nemes elvek szerint hazánk és társadalmunk anyagi felvirágoztatására törekvő pénztár nem csak multjánál fogva szolgál rá a tisztelő felemlítésre, hanem jelenénél fogva is.

Tegnap tartotta meg ötvenedik évi közgyűlését, és ez alkalomból olyan fejedelmi bőkezűséggel tett különböző nagy fontosságú kulturális és humanus czélokra alapítványokat, hogy nekünk, a kik a közélet minden terén a jó cultusának vagyunk papjai, a kik mindenkiben s minden intézményben meg tudjuk látni és becsülni azt, a mi helyes, a mi üdvös, a mi nemzetünk jólétének, boldogságának fokozására szolgál: saját elveink megsértése nélkül lehetetlen volna meg nem emlékeznünk az örömmel tapasztalt hazafias cselekedetéről.

Az alábbiakban hü értesülést talál a s íves olvasó a közgyűlés lefolyásáról és az ott hozott határozatokról.

Itt csak örömmünknek, lelkesedésünknek óhajtottunk kifejezést adni a felett, hogy egy tisztán üzleti haszon elérése czéljából alakult részvénytársaság ilyen emelkedett szellemben tudja és akarja megörökíteni felszázados üdvös működésének emlékét.

Adja az Isten, hogy a jövő legyen elvben hü, és sikerben gazdag folytatása a megfutott tisztas pályának.

* * *

A debreczeni első takarékpénztár tegnap délelőtti lefolyt közgyűlésén újra egy oly nevezetes esemény történt, a melynek híre messze elhallatszik, de maga a cselekedet már magában foglalja a dicsőséget, fényt árasztva a nemesen adakozó takarékpénztárra.

A debreczeni első takarékpénztár, mely 1846 július 1-én alakult meg, most Hazánk ezredéves fennállásának öröm-évében a mikor az ország egész társada ma vetekedik a jóté-

konyásban s a mely év a takarékpénztárnak kétszeres ünnepe, mert fennállásának 50 éves jubileumát szintén ez évben július 1-én üli meg, **42 ezer forint alapítványt tett és adományozott különböző czélokra.**

Valóban a debreczeni első takarékpénztár 50 éven keresztül folytonosan gyakorolt jótékonyt szebben nem koronázhatta volna meg.

Az az egyhangú, minden ellenvetés nélkül, nemes lelkesültséggel hozott határozat s az alapítványoknak a legszükségesebb és legjótékonyabb czélokra való adományozása bizonyára elismerést és hálát érdemel, melylyel adózni tartozik a társadalom a bőkezű társaságnak.

A közgyűlés lefolyásáról szóló részletes tudósítást különben, saját jelenvolt tudósítónk a következőkben közli velünk:

A debreczeni első takarékpénztár évi rendes közgyűlését, tegnap folyó hó 22-ik napján délelőtti 10 órakor saját üzleti helyiségek tanácstermében tartotta meg.

S z e p e s s y Antal vezér igazgató meleg szavakkal nyitotta meg az ülést. Hivatkozott arra, hogy ez év ugy Magyarország, mint a takarékpénztár életében mily fontos. Üdvözölve a jelenlevőket, konstataja a gyűlés határozatképességét és bejelenti, hogy jelen van 46 részvényes, 710 részvény képviselőjében, összesen 557 szavazattal. Felkéri a közgyűlést, hogy az ülés vezetésére válasszon elnököt.

— Eljen Szepessy! . . . hangzott mindenfelől.

A vezérigazgató engedve a felhívásnak elfoglalja az elnöki széket és a jegyzőkönyv vezetésére Komlóssy Arthur jogtanácsost, a jkv. hitelesítésére pedig Ormódy Lajos K o s z o r u s Lajos részvényeseket hívja fel.

K o m l ó s s y Arthur jogtanácsos felolvassa az igazgatóság jelentését és számadását az 1895 ik üzletéről és a nyereség felosztása a vonatkozó indítványát, melyet helyszűke miatt, csupán kivonatosan a következőkben közlünk;

Tisztelt közgyűlés!

Törvény- és alapszabályunk értelmében az elmúlt 1895-dik üzletéről szóló jelentésünket a következőkben terjesztjük elő:

Társaságunk kormányzatában meg 1894-ben történt elhalálozások folytán megüresedett két igazgatósági hely, az 1895. évi márczius 10-ikén tartott közgyűlésünk által betöltetett, a mennyiben Márton Imre és Tóth Béla volt felügyelő bizottsági tagok igazgatókká választottak meg.

A felügyelő bizottságba rendes tagokul: Kardos László (rég), Kocz Elek (új) és Dr. Nagy Lajos (új), póttagokul pedig Dr. Sárváry Gyula és Sesztina Jenő lettek megválasztva.

Az így teljesen kiegészített igazgatóság és felügyelő bizottság, törvény- és alapszabályilag előírt kötelezettségeit aztán megszakítás nélkül teljesítette és az egész év folyamán, tartott 41 szakbizottsági és 10 igazgatósági ülésben 1244 számmal nyertek elintézését.

Felemlítendőnek tartjuk az elmúlt év eseményei közül, hogy az állami conversio műveletekben résztvettünk s ezen részesedé-

folytán reánk jutott nyereség az 1895-ik év nyeresége között ki van tüntetve.

Zálogleveleink biztosítéki alapjául szolgáló 200.000 frtot, mely a »Hungaria« című bérházunkra volt bekebelezve, a törvény szellemének megfelelőbb módon, értékpapirokban különítettük el, a mely papirok mérleglapunkon felsorolva láthatók.

Záloglevelekben nyújtandó kölcsönök megszavazását a lefolyt év utólján megkezdettük ugyan, de azokat még jelenleg a »törlesztéses kölcsönök« rovatába soroztuk; zálog leveleinket azonban csak az 1896-dik év folyamán szándékozunk forgalomba hozni.

Az ezredéves országos kiállításon, ugy a csoportos, mint a külön kiállításban részt veszünk.

Társaságunk 50 éves fennállása méltó megünneplésének előkészítésén is munkások voltunk; a monográfia megírását pusztán a jegyzőkönyveknek és száraz statisztikai adatoknak rendelkezésére bocsajtása mellett Szűcs Mihály gazd. tanint. igazgató ur teljesen önállólag és befolyásolásunk nélkül végezte.

Jubileumunkat egyszerűen bár, de a helyzethez méltóan óhajjuk megünnepelni, mely az 50-ik év elteltével f. e. június vagy július hónapban tartandó rendkívüli közgyűlés egybehívása által eszközöltetik.

E diszközgyűlésnek, ez az alkalomra készített emlékirat, az adomány és alapító oklevelek felolvasása és monográfiánkhoz közzététele képezendi rövid tárgysorozatát egyéb mozzanatokon kívül, melyeknek rendezésére kérjük az igazgatóságot felhatalmazni.

Az egyes üzletágak forgalmáról s azoknál előfordult változásokról a következő adatokat szolgáltatjuk:

Pénztári forgalom: Előrehozatal 99,669 frt 10 kr. Bevétel 18,742,867 frt 27 kr. Együtt 18,842,536 frt 37 kr. Kiadás 18,716,387 frt 17 kr. Pénztár maradvány 126,149 frt 20 kr.

Betétek: Előrehozatal 1894. december 31-ről 6,448,789 frt 64 kr. 1895-ben betéltett 2,878,455 frt 10 kr. 1895-ben tökéstett 261,209 frt 42 kr. Együtt 9,588,454 frt 16 kr. 1895-ben kivételt 3,159,497 frt 30 kr. 1895. december 31-iki állomány 6,428,956 frt 86 kr. és így a megelőző évhez képest apadt: 19,832 frt 78 krral.

Váltók: Előrehozatal 1894-ről 7413 drb 4,250,198 frt 18 kr értékben. 1895-ben leszámloltatott 26,709 drb 12,854,893 frt 88 kr értékben. Együtt 34,122 drb 17,105,091 frt 98 kr értékben. 1895-ben visszafizettetett 26,351 drb 13,067,640 frt 44 krral. 1895-ben kétések közé arított 53 drb 9123 frt 83 kr értékben. Együtt 26,404 drb 13,076,764 frt 27 kr értékben. 1895. december 31-iki tarcza állomány 7718 drb 4,028,327 forint 71 krajczár értékben.

A fentebbi kimutatás szerint váltóforgalmunk az előző évinél jelentékenyen nagyobb volt, a mennyiben 1748 darab és 570,947 frt 43 kr. értékű váltóval többet számítottunk le, mint 1894-ben; azonban annak daczára, hogy állományunk darabszáma 305-el nagyobb a mult évinél, — értéke mégis 221,870 frt 39 krral kevesebb.

Ingatlanaink állományában a következő változások történtek: eladtuk a Kossuth-utcai 3. sorszám alatti házunkat, a melynek vételi ára már a lefolyt évben teljesen kiegyenlített s könyveinkben elszámoltatott.

A kadas-utcai 1897. sorszámú (Antalfy-féle) telek értékét, a mai telekáraknak meg-

felelőn. 10,000 forinttal vettük fel mérlegünkben.

A betérjelt számítások és kimutatások szerint az 1895-ik év üzleti eredménye 147.750 frt nyereséget tüntet ki, melyhez hozzáadva az 1894-ik évről előrehozott 3384 frt 55 kr, rendelkezésre áll jelenleg **151,134 frt 55 kr.** A 151.134 frt 55 kr nyereségnek felosztására nézve — a törvény és alapszabályaink rendelkezéseit szem előtt tartva — következő javaslatot tesszük:

1. A tartalékokhoz csatolassék 10,000 frt. 2. Nyugdíj alapítványhoz 4000 frt. 3. Igazgatóság jutalékául, a tiszta nyereségnek 6%-a 8865 frt. 4. Tisztviselők jutalékául, a tiszta nyereségnek 2 1/2%-a 3693 frt 75 kr. 5. Osztalékul a részvényeseknek, részvényenként 100 frtjával 120,000 frt. 6. Adakozásokra 1250 frt. 7. 50 éves jubileumunk költségeire 3000 frt adassék, a fennmaradó 325 frt 80 kr pedig az 1896. évre előrevitessék.

E szerint minden egyes részvény után osztalékul 100 frt adatván, ezen összegnek az 1-ső számú szelvény beszolgáltatása mellett, folyó 1896. évi március 23-ik napjától kezdve — az intézet pénztáránál és a Magyar általános hitelbanknál Budapesten — kifizetését indítványozzuk.

A közgyűlés a felolvasott jelentést tudomásul veszi, hozzájárul a nyereség felosztására vonatkozó indítványhoz és felhatalmazza az igazgatóságot a f. év június vagy július havában tartandó jubilaris közgyűlés reuendezésére.

K o s z o r u s Lajos indítványára a takarékpénztár igazgatóságának, felügyelőbizottságának és tisztikarának a közgyűlés hálaát és elismerését jegyzőkönyvbe iktatja.

A felügyelő bizottság nevében ezután K a r d o s László, K o n c z Elek és dr. N a g y Lajos terjeszti elő jelentésüket, melyet a közgyűlés szintén tudomásul vesz és egyet az igazgatóság, mint a felügyelő bizottság részére a felmentvényt megadja.

Ezután olvasta fel K o m l ó s s y Arthur az igazgatóság indítványát a takarékpénztár 50 éves jubileumának emlékére teendő alapítványok és adományok tárgyában, melyet a következőkben egész terjedelmében közlünk:

Indítvány.

Tisztelt közgyűlés!

Társaságunk 4 ik pontja szerint van szerencsénk társaságunk 50 éves fennállásának f. 1896. évi július 1-én elérendő 50 éves

fennállásának ünnepére a következő indítványokat előterjeszteni:

1. Mondja ki a közgyűlés, hogy intézetünk félszázados fennállását egy június vagy július hó folyamában megtartandó rendkívüli közgyűlés által ünnepeljük, melynek egybehívása és tárgysorozatának részletes megállapításával az igazgatóság bizassék meg.

2. határozza meg a tisztelt közgyűlés, hogy 50 éves fennállásunk alkalmából az örömműnnepe emlékére, hódolva a hazafiságnak, a közművelődésnek, az emberbaráti szeretetnek és a társaság hivatalnokai iránti méltányosságnak, a következő alapítványokat teendő és emeli érvényre a jubilaris közgyűlésen:

a) A takarékpénztár közművelődési alapítványa: **5000 frtos (10000 koronás)** alapítványt tesz a társaság.

Erre vonatkozólag az alapító oklevélben a következő feltételek vannak elsorolva:

A 15000 frt közművelődési czimvel 50 éven át állandóan 5 százalékos kamatszámítatikkal egész 1896 július 1-ig, a midőn az akkor megnövekedett tőke további rendeltetése felett az akkor 100 éves fennállását ünneplő részvénytársaság fog határozni.

Az évi kamatokból az első tíz esztendőben 600, a 2-ik tíz esztendőben 700 frt bocsátatik rendelkezésre:

Valláskülönbőség nélkül Debreczen hajdumegyei magyarországi illetőségű olyan szegény sorsú növendékek részére, kik akár a kereskedelmi, akár a képző és ipar művészeti, akár mezőgazdasági, ipari, művészeti szakban tehetségek és szorgalmuk által jótéteményben részesíthetők.

Az illető segélyezendők tanulmányukat igazoló okmány mellett kötelesek kimutatni segélyre szorult voltukat.

A segély összeget az igazgató adja meg, ez szerez tudományt koronként a segélyezett előhaladási-áról, mihez képest a segély összeget be is szüntetheti.

A segélyezettekről törzskönyvet vezet s évi közgyűlésén jelentést tesz.

Ezen alapítvány három példányban iratván le, egy Debreczen város, egy Hajdumegye, egy pedig a takarékpénztár levéltárában őrzetik.

b, Debreczenben felállítandó »Szeretetház« létesítésére **5000 frtos (10000 koronás)** alapítványt tesz.

A „DEBRECZEN” TÁRCZAJA.

Irodalmi divatok.

Irta és a Csokonai-kör f. hó 20-án tartott ülésén felolvasta

Dr. Gulyás István.

Mélyen tisztelt közönség!

A társaságban élő ember felfogásának, meggyőződéseinek alakítására alig van valami hathatósabb kívülről jövő tényező, mint éppen a divat. A divat hatása alól nem vonhatja ki magát teljesen senki, nem az se, a ki annak túlzásai ellen háborút visel, hacsak a köréhez tartozó »közvélemény« gunyos mosolyának és gonosz megjegyzéseinek ki nem akarja magát tenni.

Hogy a külsőségben a divat ellenmondást nem tűr, mindenki tudja. A ruha, a társadalmi érintkezés conventionalis formái, szórakozásaink szorosán megvont kerete az egy azon társasághoz tartozókra, annyira kötelezők, — hogy azok figyelmen kívül hagyásával a ki nevezetesen veszedelme nélkül meg sem jelenhetnek a társaságban. Ennek élénk érzése különösen társaságunk hölgytagjaiban van csodálatra méltó tökéletességgel kifejlődve. — Hogy a divat sokszor nagyon szeszélyes, az nem váltóztat a dolgon semmit. Senki sem at abban megmosolyogni valót, hogy a mit

tegnap még szépnek, izlésesnek tartottunk, ma már elavultnak, izléstelennek hirdetjük. A divattal együtt változik izlésünk is. Semmi se bizonyítja ezt jobban, mint divatból kiment dolgoknak újra divatossá válása. S még senkinek sem jutott eszébe, hogy valakinek a jóizlést csak azért, mert a divat különösnek látszó szeszélyei előtt meghajlott, kétségbe vonja. Erdekes és tanulságos dolog volna mindenesetre, ha valaki a divat tanulmányozásával a divat zsarnoki uralmának igazi okait felmutatná, hogy ez okok korántsem olyan felületesek, aminőknek első tekintetre látszanak, sőt ellenkezőleg társadalmi életünk mélyében gyökereznek.

De a divat nemcsak a külsőségekben uralkodik, kiterjed hatalma szellemi életünk összes tevékenységére. Tudományban, művészetben, s különösen a művészetek egyik legáltalánosabb ágában: az irodalomban nagyon előkelő szerepe van a divatnak.

I,

Mellözve ezuttal minden más divatot, vessünk egy futólagos pillantást az irodalmi divatokra; vizsgáljuk meg, — a mennyire egy rövid felolvasás szűk keretében ez lehetséges, — van-e az irodalmi divatnak jogosultságuk s ha van, miben áll az?

Van-e okunk e divatok túlzásaitól magunkat és társadalmunkat magunk és társadalmunk izlését félteni? S ha károsnak ta-

(Amíg ilyen emberbaráti intézmény Debreczenben fel nem állítatik, az 5000 frtos alapítvány kamatoztatandó és évenként 250 frt a helybeli jótékony nőegyleti árvaház rendelkezésére bocsátandó.)

c, A debreczeni kereskedelmi akadémia berendezése és felszerelésének teljességtételére **5000 frtot (10.000 koronát)** adományoz, mely egy összegben adassék át az akadémia előljáróságának. A módok és feltételek megállapításával bizassék meg az igazgatóság.

d, A debreczeni egyetem alapjárta már megszavazott és alapító oklevéllel is ellátott 5000 frtos (10000 korona) alapítvány már bejezett tény, annak a debreczeniev. ref. főiskolai pénztárba befizetése egy összegben eszközöltessék 1896 július első napján.

e, A társaság hivatalnokai jutalmazására az az 50-ik év alkalmából adományoztassék **9000 frt (18000 korona)**, melynek miként felosztására az igazgatóság hatalmaztassék fel.

f, Az 50 éves fennállás alkalmából megiratott monographia kiállítás a szerkesztése és egyéb költségekre szavaztassék meg **8000 frt (16000 korona)**.

Ezen alapítványok t. i. az A. B. C. és D. alattiak 30000 frtnyi (60000 korona) az értékpapírok tartalékajából, illetve annak alapszabályilag előirt adománytuli feleslegéből szakították el, míg ellenben az E. és F. alatti 9000 frt és illetve 8000 frt, együtt 17000 frt, (34000 korona) a t. közgyűlés által az 1893, 1894 és 1895 évek nyereségéből e czélokra felretett 17000 forintban találandja fedezetét.

Tisztelettel
az Igazgatóság.

A közgyűlés minden ellenvetés nélkül egyhangú lelkesültséggel járult hozzá az igazgatóság eme igazán páratlanul álló nemes indítványához és elhatározta, hogy mindeme alapítványokat a jubilaris közgyűlésen fogják érvényre emelni.

láljuk egyiket másikat, van-e módunk e káros befolyást ellensúlyozni?

Mielőtt e kérdésekre megkísértenők feleletet adni, tisztába kell jönnünk magának az »irodalom« szónak fogalmával.

Sietek megjegyezni, hogy en itt pusztán a szűkebb értelemben vett irodalomról akarok szólni, az ugynevezett költői vagy szép-irodalomról.

Az irodalom, szószerinti értelemben véve, jelenti azoknak a műveknek összeségét, melyeket ihletett lelkű költők saját koruk embereinek mulattatására és tanúságára, nemkülönböztetve a maguk gyönyörűségére a különböző időkben teremtettek. Ez azonban csak irodalom-történeti meghatározás. Saját korunkra vonatkoztatva az irodalom szó jelenti az irással foglalkozók egyetemét, jelenti azt a vezető és uralkodó eszmét, melynek hatása alatt az írók munkálkodnak. S ha irodalmi divatokról akarunk szólni, mindig ez utóbbi meghatározást kell szem előtt tartanunk.

Az irodalom tárgya és célja örök időktől fogva egy és ugyanaz volt s az is lesz mindvégig, hiába törekedik azt némely korok megtévedt divata tullelni. Tárgy: isten, világ, természet, ember s ezeknek egymáshoz való viszonya; cél: e tárgynak az író egyéniségevel, mint reflectorral megvilágítása utján gyönyörűség és felemelő tanulságok nyújtása.

(Folyt. köv.)

A záloglevélvezetből kifolyólag az alapszabályt újra át kellett dolgozni és kijavítani s így az új alapszabálytervezetet csekély módosítással Lengyel Imre, Zádor Lajos, Marton Imre, Dr. Tüdös János stb. hozzászólásai után elfogadták.

A közgyűlés kevéssel 11 óra után az elnök elzetésével ért véget.

Egyetemünk kérdése.

Debreczen márcz. 23.

A város főszámvévője gondolt merészet és nagyot, — mondja a Debreczeni Hirlap márcz. 18-an készült 66 ik vezércikkre, — s betérjesztette — mint ugyanazon cikkben később kritika alá veszi — képtelen tervét az egyetem felállításáról.

Nem veszem rossz néven sem a laptól, sem G. urtól, a cikk írójától.

A lapra nézve még az indítvány beadása előtt öbölknek megjegyeztem, hogy az összes hazai sajtóban ez az egy fog ellene nyilatkozni, nem csalódtam, hiába akarunk valamit elvben, ha a cél elérésére nézve minden eszközt megragadunk, az nem egy, mint szegyeljük az egyenes megtagadást.

G. urtól sem lehet rossz néven venni, mert a kihez csak 8 hónap óta van szerencsénk, nem érdeklődhetik úgy Debreczen városának, a főiskolának multja, jelene, jövője iránt, nem kívánhatjuk tőle meg, hogy az iránt a főiskola iránt, mely hajdan századokon át, az elnyomatás különböző korszakaiban csaknem egyedüli menhelye, védbástyája volt a közszabadságnak, nem kívánhatjuk meg, hogy egy protestáns egyetemért, annak létesítéséért lelkesedni tudjon olyan ember, a ki nem protestáns. — Nem kívánhatjuk még azt sem, hogy annak létesítését habár csak buzdításal is elősegítse: hiszen az neki sem inge, sem galléra; egészen más elbírálás alá kell jönni nekünk, kik büszkék vagyunk főiskolánkra, kik szívünk egész melegével óhajtuk Debreczenben az egyetem létesítését, és ez nem csupán nekünk egyénileg, hanem Debreczennek lesz büszkeségére, javára, és nagyon sok tekintetben átaakítóává lesz a városnak.

Hat bizony a főszámvévő gondolt merészet, és nagyot, és a Debreczeni Hirlap engedelmé nélkül is betérjesztette merész gondolatát.

De teremő Isten! hat jöhet merész, nagy gondolat nyilvánosság elé olyantól, ki előbb azt találgatja, hogy hat Péter mit fog mondani? valjon Pálnak érdekeivel nem jön e összeütközésbe? valjon a választók nem haragudznak e még? valjon Sámuelnek nem esik e zokon, és nem lesz e ellene csupán azért, mert történetesen az a merész gondolat nem ő tőle származott, ha mind a magunk, mind az emberiség gyengeségeit, előzetes biralat tárgyává tesszük, s ehhez alkalmazzuk a magunk gondolkodásait, a közügy érdekében cselekvéseinket, bizonyára mélyen fogunk hallgatni, s engedjük csak az időt cselekedni.

En nem szoktam a közérdekkel szemben, önérdeket figyelembe venni, benyújtottam indítványomat, mely tulajdonképpen nem merész, kivételben jó akarat mellett könnyű, s még is a millenium megünneplésére, Debreczen város dicsőségére elég nagy, elég nevezetes, Debreczen városához méltó.

A mondott cikkben az is megvan írva, hogy az ajándékozhat milliókat, kinek dolgai rendbe vannak már pedig Debreczennek hiányzik, a város rendezése: a vízvezeték csatornázása, közvilágítása, kövezése, népoktatása s a többi, melyet nem győz felemlíteni.

Bizony van itt hiány, volt is, lesz is, ha soha fel nem állítjuk is az egyetemet, mert a fejlődéssel együtt nőnek az igények és a hiányok, de hat ezeket akarják a legelőből rendbe hozni? avagy a javaslatban van érintve a házi pénztár, melyből a felsorolt hiányok némely részét fedezni kell? azért mondom pedig némely részét, mert ha pl. létesülne a vízvezeték, csak nem gondolja G. ur, hogy az

által elfogyasztott vizet a házipénztár fogja megfizetni, vagy az általa elfogyasztott világítás ára, a házi pénztárt fogná terhelni.

Ami a népoktatást illeti, biztosítom, hogy e tekintetben Debreczen város nem áll hátrább az ország fővárosánál, de mindentől eltekintve, az egyetem felállításával érintetlen marad, mind a pénztár, mely az említett hiányok fedezésére szolgál, az egyetem fel nem állítása esetében pedig nem áll rendelkezésünkre ama jövedelmi forrás, melyet én az egyetem felállítására kijelöltem.

De hat gondolja azt G. ur, hogy Budapestben, vagy Kolozsváron vagy másutt, midőn az egyetemet felállították, rendben volt minden? de hogy, a tapasztalat azt mutatja, hogy inkább az vonja maga után a hiányok létesítését, egy kis példát hozok fel: nézze meg csak az igazságügyi palota környékét, — hogy épülnek ott a házak, — egyik emeletes ház épül a másik után, a téglá burkolatu járdát, aszfalttal cserélték fel, a saros utcát, ki kövezzék, meddig maradt volna még az a régi állapotban, ha oda nem visszük az igazságügyi palotát, így leszünk az egyetemmel, csak hogy fokozatosabb mértékben, akkor többen fojják meglátogatni Debreczen, az ország minden vidékéről, szülők, tudósok, és Debreczen igyekszik minden irányba a várost fejleszteni.

Mintegy neheztelve jegyzi meg cikkirő, hogy az indítványozót ország szerzte fináncz kapacitásként tüntetik fel, hat bizony ez sok, hiúsággal eltelt gyenge embernek szemet szur, legyen nyugodt G. ur, s a többiek mind, az indítvány tevőre sem a kárhuzatás, sem a dicseret nincsen semmi hatással, mind a két félelőből volt bőséges része, és mindég megnyugtatta az, hogy nem tekintve sem jobbra, sem balra, csak a közérdeket szolgálta.

Ezután próbálja cikkirő nemzet gazdasági szempontból értékteleníteni az indítványt, egyuttal országos hírűvé avatván fel a debreczeni marha tenyésztést.

Hat nézzük a debreczeni nemzet gazdaszatot, s állítsunk össze egy kis statisztikát.

Van Debreczenben a Csapó és Homokkerten kívül — pedig nem sokára, ez is szamozába fog jönni — mintegy 3800 hazi gazda, ebből a hortobágyon legeltet 1100, nem legeltet 2700, a tulajdon jogi oldalát most ne firtassuk a legelőnek, feltevé, de meg nem engedve hogy a hortobágy csakugyan a lakosság tulajdona lenne, mit mondana az az 1100 ember, ha a 2700 kikövetelné a maga részét, ha nem is felosztás, legalább bérbe adásra.

Oly kényes természetű kérdés ez, hogy éppen magunknak a legeltetést élvezőknek kell nagyon vigyázni, s óvatossáknak lenni, nehogy nagyobb baj álljon elő, mint mitől most szabadulni óhajtanak, ne higgyék azt a legeltetők, hogy azok teszik nekik a jó szolgálatot, kik csupán azért, hogy az egyetem ne létesüljön, félre akarják őket vezetni, de egyuttal aztán jövőre vagy lehetetlenné teszik a legeltetést, vagy olyan árért legeltetnek, melyet a bérbeadás szab meg.

Ennek a 1100 háztulajdonosnak állott rendelkezésére a 42,222 cat. hold legelő föld, melyből a városnak, mint kétségtelenül a legnagyobb birtokosnak, egy kr jövedelme sem volt soha.

Hat van ilyen helyzet több a világon? kivéve azon részeket, melyek meg nem népsültek be.

Ezen a 42,222 h. földön legelt a mult évben: szarvasmarha 2 évesen felül 10,757 db, 2 éven alól, melyből kettő megy egy számba — 3346 db 1673 db, 10 2 éven felül 3562 db, 2 éven aluli, melyből szinte kettő megy egy számba, 1044 522 db, sertés 7082 db, melyből 5 megyen egy számba 1417 db. Juh 24662 db, melyből 5 db számítatik egybe, 4932 db, egyutt 22863 db nagy jószág.

Hat a nemzetgazdaszat kívánja azt meg, hogy egy értékesítsük a földet, hogy 42222 h. földön 22863 darab jószág legeljen, — vagyis 2 hold földön egy drb jószág, de mint az említett cikk mondja, az országos hírnevűvé vált debreczeni marha tenyésztésnél ez másképpen nem is lehet, mert mi a jószágunkat

igen kevés kivétellel, télen nem is padlásolt istállóba, sőt nem is istállóba, hanem a szabad ég alatt, nem is szénával, hanem sovány szalmával tartjuk, s alig várjuk jókor tavasszal, hogy némely részét lábán kihajtsuk, némely részét kifuvározzuk, s rábocsássuk arra a legelőre, melyen a fű még alig ötötte ki az orrát, de gondosan vigyázunk rá, hogy a még nedves földbe úgy visszatápossa jószágunk azt a kis füvet is, nehogy a Borsi uram később kihajtott jószágá valamit kapjon belőle, és ezt nevezik azok, kik soha egy borjuval sem kinlódta, nemzet gazdaszatnak, s ezt nem szabad érinteni sem, mert az apák, nagy apák stb mind így csinálták.

Mennyi kincs veszett már el azon a hortobágyi legelőn ilyen gazdálkodás mellett s bizonyára elfog jönni, és pedig nem sokára az idő, hogy egyfelől a város jól felfogott érdekében azt a 42222 hold földet valami módon hasznosítani kell.

Minden darab nagy jószág után fizetett a mult évben 3 frt 40 kr. legelő adó.

Hat van Magyarországon több olyan hely, hol 3 frt 40 kr ért legeltetni, míg a szomszédba a sivő homokért 7-8 frtot kell fizetni.

Éppen most jutott kezembe a Debreczeni Hirlap 69 száma, melyben azt mondja G. ur, ha protestáns egyetemet akarunk, annak felállítására nem Debreczen város közönsége van hivatva, hanem a magyar protestánizmusnak áldozatkészége.

Hová vezet az embert a felekezeti türelmetlenség?

G. ur, mint tudom, r. katolikus, nem juttott volna az eszébe, hogy hat a r. kath. gimnáziumot ki tartozna építeni, lassa, ha ön régebben lakott volna itt köztünk, sokat tanulhatott volna. mindenek felett a felekezeti türelmet, a felekezeti jó egyetértést, melyet e város lakossága mindig hűen ápolt s melyhez avatatlan kezekkel nyulni nem szabad még G. urnak sem, legalább a kisebb számu felekezetek érdekében nem!

Más helyen az egyetemi tanárok fizetése tervezetéről szólva, a fizetést kicsinyli, s az egyetem gyengeségét jósolva arra a conclusióra jut, hogy van nekünk most egy elsőrendű főiskolánk, és méltán lehetünk rá büszkek; csak képzelje G. ur, hogy ennek a páratlan iskolának tanárai most 2000 frton kinlódna, rontani fog az valamit, ha a 2000 frt helyett nekik, kik ezt a páratlan iskolát olyan jó hirbe hozták, 4500 frtot adunk? én az ellenkezőt hiszem. — Ilyen okoskodásra vezet az embert a felekezeti féltékenykedés. Csak bizza kerem magukra a protestánsokra a protestáns ügyeket, majd elvégzik ők a magukét.

Nem kérdezem, kik lettek hivei azon eszmének, melyet ez idő szerit képvisel, ismerem én őket mind, a különböző rugókat, melyek őket abba a táborba vezetik, reménylen, nem nagy sikerrel.

Ha a legeltetők oly nagyon ragaszkodnak a hortobágyi legelő minden hódjához, melyet cikkirő lugosnak tart, s mint tudom, attól félnek, hogy ha egyszer kiszakítatik a 10,000 hold föld, örökre a házi pénztár birtokába marad, más módja is van a fedezetnek, meg kell kétszerezni a legelő adót, s feleljen az egyetemnek, mind addig, míg a befizetési összeg kamat növekedéssel a két millió forintot el nem éri.

En indítványomat megtettem, nem nekem válik kisebbségemre ha indítványom az önzésnek áldozatul esik. Szabó József, főszámvévő.

Társas-vacsora Thaly Kálmán tiszteletére.

Debreczen, márczius 23.

Azon alkalomból, hogy városunk I-ső kerületének mindnyájunk által szeretett és tisztelt képviselője Thaly Kálmán ur városunkban időzik, rögtönözve, minden előkészület nélkül szűkebb körű, lelkes hangú és érzésű összejövetelt rendeztek tiszteletére a «Korona» vendéglő disztermében szombatn este 7 órakor.

Ezt a társas összejövetelt különösen nevezetessé és evi fontosságúvá teszi az a körülmény, hogy szeretett és tisztelt képviselőnk az ő hamisítatlan magyar demokrata érzésétől vezettetve, szíve őszinte sugallatára jött el oda a helyett, hogy az ugyanakkor tartott u. n. városi bál-ra ment volna, a melynek pedig egyik díszelnökeként hirdették őt a fukar kézzel szétküldözgetett bál meghívók.

Ez a meghívásbeli fukarság születése előtt megölte azt az u. n. városi bál-t.

A rendezőség többségét ugyanis valami nálunk eddig ismeretlen gőg arra a sértő határozatra készítette, hogy a városi bálra a városi bizottság tagjait csak nagyon is megtizedelve hívták meg.

Mellőzték különösen Debreczen fentartó oszlopát, a tősgyökeres polgári osztályt, a kik ezért a tapintatlan és menthetetlen eljárásért méltó nehezettel viseltetnek a rendező bizottság többsége iránt.

A többség iránt Mert az igazságnak tartozunk azzal a kijelentéssel, hogy a rendező bizottságban is voltak jobb belátású férfiak, a kik nyíltan követelték azt, hogy a város neve alatt rendezendő bálra első sorban is a várost, a városi bizottság tagjait kell meghívni s csak azután lehet másokra is kiterjeszkedni.

Ennek a nézetnek a hívei az elkövetett hiba jóvátétele végett rendkívüli bizottsági ülést is hívtak össze, azonban okos indítványukat leszavazta a rendező bizottság többsége, örök szegényére a demokrata szabadelvűségnek.

Mert az ellen senkinek sincs és nem is lehet kifogása, ha maganeberek akármilyen exclusiv, u. n. elite-bált rendeznek is: de hogy egy városi-bálból éppen itt minálunk Debreczenben ki lehessen hagyni a legtekintélyesebb és erkölcsi jellem dolgában kifogástalan városi bizottsági tagokat, csupán azért, mert polgáremberek ez több, mint a mennyire képesnek hittük azt a pöffeszkedő társadalmi irányt, a mely hazánk más vidékein már régebben felütötte tanyáját, de mi közöttünk eddigelé ismeretlen volt s hogy el ne hatalmasodjék, majd lesz reá gondunk.

Nos hát, a mint Thaly Kálmán szeretett képviselőnk értesült erről a polgárságunk ellen intézett sértésről, illetékes helyen rögtön kijelentette, hogy ezt tudva, nem engedte volna nevét rányomatni a meghívókra, bármennyire a szíven hordozza is annak a két nagy kulturintézménynek, a debreczeni protestáns egyetemnek és az E. M. K. E.-nek az érdekét. Azt is megmondta, hogy a honnan a polgárságot szándékosan kizárták, onnan magát is kizártnak tekintsi így a bálba el nem megy.

Polgárságunk szeretett képviselőjének ezt az igazi demokratikus kijelentését és elhatározását magára nézve a legteljesebb erkölcsi elégtételnek tekintvén, e felett való örömlünkben hirtelen összeszedelőzködöttünk, a kik véletlenül találkoztunk s a kiknek az idő rövidsége miatt még hirt tudunk adni és szombaton este 7 órakor a Koronában körülbelül 50 főnyi előkelő polgárokból álló baráti társaság gyült össze.

Szeretett képviselőnk Thaly Kálmán ur 1/8 után érkezett meg Toronyai Rigó Ferencz, pártunk elnöke és Bekényi Péter szabolcsmegyei nagybirtokos s pártunk helybeli intéző bizottságának érdemes tagja kíséretében.

A mennyire kivethettük a következők jelentek meg: Thaly Kálmán Toronyai Rigó Ferencz, Dr. Basso Arnoux József, Kossuth Lajos volt orvosa, Bekényi Péter, Kovács József, Juhász Ignác, Dr. Benedek Janos ügyvéd, Somogyi Pál, Kulcsár Endre, Dr. Bartha Béla, Dr. Nagy Zsigmond debreczeni — és ifj. Dr. Mitrovics Gyula sárospataki főiskolai tanár. Bartha Mór ny. ev. ref. lelkész. Zong Janos, Kerékgyártó József ev. ref. tanítók. — Otrókosi Vég János, Szücs Elek, Jeney Miklós, Csobán József, Kató Mihály ev. ref. egyházi hivatalnokok, Kertész János, Kertész Mihály, B. Nagy János L. Nagy Balint, Ménes András, Polgári Sándor Kis Balint, Kulcsár Gabor, Nagy Balint, Öry Mihály, Kollát Imre, Dankó Mihály és még számos tekintélyes pol-

gár, a kiknek neve most nem jut eszünkbe. — Nt. Kiss Albert és Dr. Bakonyi Samu urakat betegségük gátolta a megjelenésben.

A mint szeretett képviselőnk kíséretével belépett, lelkes éljenzés és szíves szeretettel nyújtott baráti jobb fogadta, s kezdetét vette a kedélyes lakoma.

Az első felköszöntőt Toronyai Rigó Ferencz, pártunk buzgó elnöke mondotta Thaly Kálmánra.

Utána Thaly Kálmán állott föl s B. Nagy Jánoshoz, a függetlenségi-kör elnökéhez, a mindnyájunk által tisztelt becsült kitűnő szónokhoz szállván. Elmondta a miket e cikk bevezetésében említettünk, kijelentette, hogy neki a távolban tudomása sem volt, nem is lehetett a meghívások körül itt követett sérelmes eljárásról, s a mint arról értesült, — kijelentette, hogy ő magát a polgárság képviselőjének, a polgárság kifolyásának tekintvén, a honnan azokat kizárják, ott ő sem akar jelen lenni, kijelentette továbbá, hogy ezzel az eljárásával is csak háláját akarja kimutatni az iránt a derék polgárság iránt, amely az ő személye iránt való szeretetének, ragaszkodásának annyiszor adta már jelét és bizonyítékát, s nyíltan bevallja, hogy ezerszerre nagyobb örömmel van itt ami egyszerű, de őszinte körünkben, mint amott a fényes termekben.

Erre B. Nagy János, az összes polgárság, majd Somogyi Pál az első választókerület elnöke l-ső kerületi polgárság nevében üdvözölték Thaly Kálmánt s biztosították őt mindnyájunk igaz szeretetéről s töretetlen hűségünkről.

Általános mély hatást és igaz örömet okozott B. Nagy János azzal a felköszöntőjével is, amelyet Nt. Kiss Albert urra mondott.

Ezután megeredt a szónoklatok árja, a melyből mint két zöldelő sziget emelkedett ki az a két remek beszéd, amelyet Dr. Benedik János és Dr. Bartha Béla a debreczeni egyetem eszméjére, s e felséges eszme megvalósítására első sorban hivatott debreczeni fenkölt lelkű polgárságra mondtak.

Az igaz örömtől áthatott társaság éjfélig maradt együtt s mindenkor hön szeretett képviselőnk Thaly Kálmán iránt való nagyrabecsülésüknek rendíthetetlen szilárdságát ez az este is fényesen igazolta.

Jelenvolt.

Színház és zene.

Három Kázmér.

— Énekes bohózat 3 felvonásban. Írta: Beöthy László zenéjét készítette Szabados Béla Először adták a debreczeni városi színházban 1896 márczius 22-én. —

Ezelőtt ha egy-egy új darab került bemutatásra, az igazi gyarapodását, gazdagodását jelentette ugy az igazgatóság kasszájának, a mi szintén szükséges dolog, mint az irodalomnak és a repertoírnak, a mi meg ezerszerre lényegesebb kívánalom a drámai művekkel szemben.

Ma már erről szó sem lehet. A legjobb eset, a mi még ma is előfordul éppen a rosszabbik, hogy t. i. az újdonság vonz, megtölti az igazgatói pénztárt, a közönség pénzében lévén az élvezet kitombolja magát, falrengető hahótával kísere az inyeszerint való részleteket, de a Thalia, ez a szegény, tönkrement muzsa, nem hogy gazdagabb nem lesz, hanem még pirulni is kénytelen a nevével elkövetett visszaélés ellen.

Szakasztott ez az eset volt tegnap este is. Az igazgatóság új darabot hirdetett, a fővárosi lapok tele kürtölték a világot a darab kitűnő voltával, a színlap a legjobb erők közreműködését jelezte; egész természetesnek találtuk tehát azt, a mit főleg remek darabokkal szemben óhajtánánk, hogy a közönség a színháznak minden zege-zugát megtöltötte.

A mint láttuk, a közönségnek a magasabb része, a mely nem bírál, nem művelészetet keres, hanem csak futó enyhületet hétköznapi sok dolga-baja után, az teljesen el volt ragadtatva a darab által s megelégedését a kaczagás és taps orkászzerű kitöré-

seivel fejezte ki. Nem is csoda! Hiszen nincs az a vásári komédia, nincs az a cirkususz, vagy orpheum, a hol ehez fogható érzéki élvezetet kínálnának olyan potya pénzért.

De mi, a kik a színházat kulturintézetnek tekintjük, olyan intézetnek, mely az irodalom legmagasabb ágának művelésére, ápolására s ez által a társadalmi józólés és nemmes erkölcsök terjesztésére van hivatva: lelkünk mélyéig elszomorodtunk a nagy súlyedés miatt, melyet kénytelenek voltunk az este is konstatalni.

Annyival fájdalmasabban érint pedig bennünket ez az eset, mert a »Három Kázmér« szerzője, Beöthy László édes fia annak a kiváló magyar aesthetikusnak, Beöthy Zsoltnak, a ki egész életében, minden szavában és minden írott soráiban az eszményi szék kultuszának élt.

Szomorú jele ez az időknak, hogy érdemes apáknak érdemetlen fiait vannak, a kik nemcsak arra nem igyekeznek, hogy tetézzék apáik érdemeit, de mintegy szándékosan törnek arra, hogy a maga éretlenkedéseivel apáik hírnevére is homályt vessenek. — Így van ez, fájdalom! a köz- és a magán élet majd minden mezején.

De hogy a darabra visszatérjünk, — bár annak egyetlen érdemtel birálata az agyon hallgatás volna — fentebbi állításunk igazolása végett megpróbáljuk szavakba foglalni a darabnak a... majd azt mondtuk, hogy »tartalmát«, a mije pedig nincs, hanem inkább a csontvázat.

Özv. Fehér Jánosné (Lubrin: J.) Margit leányába (Tiszayné) beleszeret Kalotay Pista (Rözsahegy) Kalotay Kázmérnak (Krémér), egy fülíg adós urnak a fia. De a leány atyja végrendeletében kikötötte, hogy tetemes vagyona csak abban az esetben leányáé, vagy feleségéé, ha bármelyikőjük »Kázmér« nevű emberhez megy nőül, ellenkezőleg az egész vagyona a belényesi agg ebek gyámintézete-re száll.

Igen, de Pista nem Kázmér s így az ifjak házassága elháríthatlan akadályba ütközik. De az öreg Kalotaynak tényleg van egy Kázmér nevű fia, a ki Amerikába szökött s magáról semmi életjelt nem adott. Az öreg tehát ennek a keresztlevelét kiváltván, azt állítja, hogy Pista fia tulajdonképpen Kázmér, a kit csak dédelgetésből hívták a családban Pistának. Ily módon az akadály el lévén hártva, az ifjak megesküsznek s mennek násztra Balaton-Füredre.

Azonban az igazi Kázmér Amerikában »telephon« utján megesküdütt Ellen Bleck kisasszonnyal (Margó Zelmá), de mikor megtudta tőle, szintén telephon utján, hogy szegény: ott hagyta a faképnél, vagyis fel sem kereste soha. Ellen Bleck ekkor cirkususi, vagy másféle komédiás lett, százezreket szerzett s elindult a világba ismeretlen férje keresésére. Eppen akkor ért be a Kalotayek házába, a mikor azok éppen elindultak násztra. Nosza utánuk. Hü kiserője volt férjtelien nászútján John Sock (ifj. Németh) Kalifornia csillaga, a ki szivrepesztően tud trombitálni — nem trombitával, a mihez még a cigány káplár is ért, hanem széklábbal, kezttyüvel, poharral, vagy akármiféte dologgal.

Balaton-Füredre biciklin érkeznek mind a ketten. Az ifju pár már ott van s mivel Miss Ellen is Kalotay Kázmérónak írja be magát mindenféle ostoba bonyodalmak keletkeznek, a minek a vége az lesz, hogy az öreg Kalotay turpissága külső s Pista fiát Kázmér képeben mint katonaszökevénynt mondurba kazzák.

A megoldása belényesi huszár kaszárnyában történik egy rakás dögletesen naturalistikus bezédárdat szenyés habjai közt. Minden kitudódik. Pistát szabadon bocsátják. De a vagyontól elesnek. Hogy azonban ez még se történhessék meg, az öreg Kázmér veszi el a fia anyósát s így a vagyont megmenti.

Persze ez az előadás halvány sejtelmel nyújthat olvasóinknak arról a sok frivolságról, arról a mar nem is kétértelmű beszédéről, a mely miatt megérdemelné a szerző, hogy a jó ízlés ítélőszéke örökre kitiltaná az irodalom szentországából.

Az előadás a darabnak hü tolmácsolása volt. De a Nemezis mégis állott valamelyes bosszút. Mikor a második felvonásban Margó Zelma és ifj. Német bicyclin jöttek a színpadra, a Margó Zelma paripája megbokrosodott s levetette urnóját, majd mikor újra ráült neki vitte asztalnak, fanak, kulisszának, Mi a magunk részéről ezért egyáltalában nem tudunk volna Margó Zelma apprehendálni, mert hisz ő nem circusi művész, akinek az ilyesmire is kelljen értenie, de az ő ambícióját, úgy láttuk, nagyon sértette ez a »vasparipa-baleset« s az egész jelenetet önként megismételte — szakértők nagy gyönyörűségére.

Az előadók közül kedvessége, csinos eneke és diszkrét játékért megérdemelt dícsérettel emeljük ki Tiszszayné Ellinger Ilona urnót, akit mindig örömmel látunk a színen. Krémer, Rózsahegy, Lubrincz a főszerepekben, Nyilassy, itj. Németh, Barcsayné az epizód alakokban sok jó részletet produkáltak. A darabot ma megismétlik. (Dr. N. Zs.)

Ujdonságok.

* Mitrovics Gyula fogadtatása. Nincs még ugyan véglegesen megállapítva az a nap, amelyen a várva várt lelkipásztor megérkezik Debreczenbe, de már is nagyban folynak az előkészületek fogadtatására. Még eddig csupán annyi bizonyos, hogy április 12-én tartja be-köszöntő beszédét. Az ev. ref. presbyterium tegnap tartott ülésében foglalkozott Mitrovics Gyula fogadtatásával és egyhangú lelkesedéssel járult azon előterjesztéshez, hogy a presbyterium küldöttségileg fogadja az állomásnál. A küldöttség szervezetével — melyhez csatlakozhatik a presbyterium bármelyik tagja — valamint a fogadtatás további részleteinek megállapításával a presbyterium Kiss Áron püspököt, Simonffy Imre főgondnokot és Somogyi Pál főjegyzőt bízta meg. Mint halljuk, máskéféleképpen is készülnek Mitrovics Gyula fogadtatására.

* Presbyteri közgyűlés. Tegnap délelőtt az ev. ref. egyház konzisztoriális épületének tanácstermében a presbiterium Kiss Áron püspök és Simonffy Imre főgondnok elnöklése alatt gyűlést tartott. A gyűlésnek főbb tárgyai ezek voltak: Bakóczy János h.-bőszörményi lelkész egy bő terjedelmű munkát terjesztett be, a mely az 1536—1894-ig terjedő időben Debreczenben működött összes lelkipásztorok életrajzának leírását és egyházi működésüket írja le részletesen. A presbiterium három tagu bizottságot küldött ki, hogy a munkáról véleményt mondjanak. A három tagu bizottság, melynek tagjai voltak Kiss Áron püspök, Dicsőfi József és Balogh Ferencz, beterjesztett véleménye kedvező volt és a munkát forrásmunkául is alkalmassá nyilvánították. A presbiterium ennél fogva elhatározta, hogy a munkát elfogadja, azt ki nyomtatja és Bakóczy János lelkész, a mű szerzőjét 50 darab magyar arannyal honorálja, a melyet egy köszönő levél kíséretében küldöttség fog átvenni. A presbiterium ezután egyhangúlag elfogadta a tőke-, egyházi és ingyeniszkolaügyi pénztár beterjesztett költségvetését s ennek alapján a tanítóknak már rég rendezett fizetését érvényre emelte s így a tanítók az 1894 július 1-től az újlag rendezett fizetés szerint járó összeget április 1-én az Egyház pénztárból felvehetik. Még több apróbb ügy került tárgyalás alá, mely után a gyűlésnek egykedvű órákor vége lett.

* Iskola bizottság ülése. Az iskolai bizottság holnap délelőtt a városházán ülést tart, a melyen a Miklós-utcai iskola tervét veszi tárgyalás alá.

* Elhunyt városi bizottsági tag. Boross László volt mátal biztos városi bizottsági tag tegnap életének 62-ik évében elhunyt. A városháza és a polgári kör épületeire kitűzték a gyászlobogót. Haláláról a következő gyászjelentést vettük: Mély fájdalomtól szomorodott szívvél tudatjuk a jó apa, szerető testvér, sógor és rokon néhai Polgár

Boross László volt városi tisztviselő és városi bizottsági tagnak, folyó hó 22-én déli 1 $\frac{1}{2}$ órákor, életének 62-ik évében, hosszas szenvedés után történt csendes kimúltát, Kedves halottunk hült tetemei f. hó 24-ikén kedden délután 3 órákor fognak a szent-anna-utczái 2540-ik számú háztól, az ev. ref. új templomban tartandó gyászszertartás után a Kossuth-utczai sírkertben levő családi sírboltba örök nyugalomra helyeztetni. Mely vegtisztelettelre az elhunyt rokonait, jó barátait és ismerőseit bánatos szívvél meghívjuk. Debreczen, 1896. márcz. 22. Egyetlen leánya: Boross Jolán, férjével Toth József, m. kir. posta és táviró tiszt; Testvérei: P. Boross Márton, nejevel Pongor Juliánával; P. Boross Ferencz, nejevel Kágyi Mariával és gyermekeik: számos közeli és távoli rokonok nevében is. Béke lengjen porai felett!

* Teljes tanácsülés. Ma délelőtt a városháza nagytermében gróf Degegnfeld József főispán elnöklése alatt teljes tanácsülés volt, a melyen a f. hó 26-iki közgyűlés tárgysorozatát állapították meg véglegesen.

* Társas-vacsora. A jogás és tisztviselői-kör f. hó 24-én, kedden este 8 órákor társas-vacsorát rendez saját helyiségében Rózsas-tér, melyre a t. tagok figyelmét ezután is felhívja az elnökség.

* Sertészvész Alsó-Józsán. Alsó Józsán a sertészvész kiűtött, minélfogva a b.-ujvárosi járás főszolgabírája Alsó-Józsát a zárlat alá vette.

* Térszűke miatt lapunk mai számából több közlemény, így a városi bárlól szóló tudósítás is kimaradt.

Táviratok.

Országgyűlés.

(Saját tudósítónk távirata.)

Budapest, márcz. 23.

Ma a záróbeszédre került a sor. Helffy Ignác a függetlenségi és 48-as párt nevében visszautasítja a miniszter insinuációját, mintha ők a dinastia ellen küzdők nevével akarnák elnevezetni a honvéd ezredeket. Hagyományos szellem az — mondja — a mely minden, a mi szent a nemzet előtt, gyanusít. A miniszter 24 éven nem mint magyar, hanem mint osztrák tábornok viselkedik. Bécsben mindig az mondja: vigyázzatok, ne adjatok a magyarnak külön hadsereget.

Tóth Ernő és Hódosy Imre védik javaslatukat.

Ugron Gábor a miniszter kritikájára, hogy a képviselőházban sok felesleges beszédnek, azt feleli, hogy a képviselőknek joguk van a kritizálásra, de ha karzati közönség kritizál, az elnök kivezeteti. Fejérváry különben nem is képviselő, hanem csak állam-bívaltnak. A képviselő már ezért joggal bírálhatják őt, de ő nem a képviselőket. Itt mindnyájan képviselő urak, de a miniszter csak a kalamazót. Fejérváry mindig a nemzet és dynasztia közé áll s nem engedi, hogy közeledjünk a koronához, mivel egyre gyanusít. A történelem egyik fekete lapjára ez lesz írva: volt egy nemzet, a mely magyarnak született, de mindig osztrák érdeket szolgált. (Taps és éljenzés).

Szünet után Fejérváry Géza báró honvédelmi miniszter kijelentette, hogy azon esetben, ha biztostják őt a felől, hogy nem forradalmi vezérek neveiről kívánják a honvédezeket elnevezni, hajlandó ő felségének javaslatot proponálni.

Kiáltások bárlól: Reversálist akar? Lényegtelen lapokat adott e közben többeknek s végül kérte, hogy ne forduljanak mindig Bécs ellen, akkor a bizalom Bécs felől erősebb lesz.

Ezután a többség a honvédelmi tárca költségvetését általánosságban megszavazta, míg a javaslatokkal elvetette.

Szeless Adorján itthon.

Budapest, márcz. 23. (A Debreczen ered. táv.) Szeless Adorján előtt a tvszéki elnök ma felolvasta a francia kormány kiadatási ha-

tározatát. Védője egyelőre csak szabadlabrára helyezését kérte, de megagadták. Azután lekisérték a börtönbe, hol 3 hónapi fogházbüntetését tölti ki, ezen idő alatt meghozzák ellene a vádhatározatot s valószínűleg összbüntetést kap.

A budapesti „Otthon“-kör ülése.

Budapest, márczius 23. (A Debreczen eredeti távirata.) Az Otthon írók és hírlapírók köre tegnap tartotta meg évi rendes közgyűlést, Rákosi Jenő elnöklése mellett, ki megnyitó beszédében ecsetelte a kör tevékenységét kiemelve azt, hogy a kör tekintélye mindinkább terjed, habár konstatálja, hogy inkább kifelé, mint befelé, a minek oka főként a tagok foglalkozásában rejlik. — A főtítkári jelentést felolvasottnak jelentették ki. Singer Zsigmond bejelentette, hogy Budapesten egy külföldi hírlapírókból álló szindikátus alakult. A mult évi zárószámadást rendben találták s a felmentvényt megadták, megszavazták az ez idei költségvetést s az elnök indítványára egyhangúlag köszönetet mondtak Falk Zsigmondnak, a kör pénztárosának. Ezután megválasztották az új választmányi tagokat. Két listára járt a tagok között, meglehetősen élénk kérdés mellett. — A közgyűlésnek 1 $\frac{1}{2}$ órákor volt vége, mely után 4 óráig tartó bankett következett a legkedélyesebb hangulatban. — Megválasztották egyhangúlag számvizsgálóknak: Kálnoki Henriket, Fái Bélát és Fekete Ignácot, a választmány tagjai pedig a következők lettek: Bárony Istvan, Barna Izidor, Benedek Elek, Bóthy Zsolt, Bródy Lajos, Bródy Sándor, Csajthay Ferencz, Evva Lajos, Farkas Imre, Fekete József, Fenyő Sándor, Fenyvessy Ferencz, Gárdonyi Géza, Gonda Dezső, Gracza György, György Aladar, Herczeg Ferencz, Hevesi József, Hock János, Kálnoki Izidor, Keszler József, Holló Lajos, László Ede, Lipsey Ádám, Márkus Miksa, Molnár Antal, Őszi Kornél, Porzolt Kálmán, Rakovszky Istvan, Rákosi Viktor, Salamon Ödön, Schwarz Armin, Sebők Zsigmond, Strausz Adolf, Sturm Adolf, Szalmári Mór, Székely Béla, Szinnyi József, Szokolay Kornél, Szomaházy István, Murai Károly, Lukács Gyula.

Kossuth gyásznapja.

Budapest, 1896. márcz. 22. (A Debr. er. táv.) A gyásznapja, melyet a fővárosi polgárság a függ. és 48-as polgári kör kezdeményezésére rendezett, a legimpozánsabb látvány volt a maga hazafias komolyságával, a résztvevők óriási számával. 68-70 egyesület, 18 dalos egylet, 14 vidéki egylet gyászszalagos nemzetiszínű, vagy fekete zászlók alatt, fekete ruhában, megkülönböztető jelvényekkel, nagy számú koszorúkat vevő, vett részt a menetben, mely a Kálvin-térről elindulva, lassan, komolyan húzódott a Kerepesi-temetőbe. Agg negyvennyolczasok, diszruhás egyetemi ifjak, a Kossuth négyeletnek 500 gyászruhás tagja s ezekre menő tömeg ment a nagy magyar sírházhoz, hogy lerójják kegyeletük adóját. A sirra Endrey Gyula képviselő gyönyörű, nagykoszorút tett a függ. polgári kör nevében, melyre az egyesületek és magánosok sok koszorúján kívül tettek még koszorút a szegedi polgárok nevében a betegen fekvő Babó Emil orsz. képviselő helyett Glätz György, a fővárosi polgárság nevében Csémy Gábor, Hannig Gyula pedig a központi asztaltársaságok nevében s egyuttal gyászbeszédet is mondott. Bartók Lajos pedig alkalmi ódát szavalt a sir felett. Este a fővárosi függ. és 48-as polgári körben Barabás Béla gyászbeszédet mondott s a közben megjelentek a vidéki küldöttségek is.

Károly Lajos Athénben.

Budapest, márcz. 23. (A Debr. ered. táv.) Károly Lajos főherceg, mint a «Kel. Ért.»-nek Athénből jelentik jelen lesz az olympusi játékok al. A Cook-féle utazási vállalat táviratilag utasítást kapott, hogy a „Hot-l d'Angleterre”-ben a királyi herceg részére a kellő lakosztályokat készen tartsa; a maga vendég odaérkezést márczius 29-re várják. A görög kormány hivatalos uton ka-

pott értesítést a kir. herczeg odaérkezteről. Mohamed Ali pasa, az egyiptomi, Khedive fi-vére, szintén bejelentette, hogy részt vesz az olimpusi játékon.

Uj helyi érdekű vasut.

Budapest, márcz. 23. (A «Debr. ered. táv.») A H. Váshelytől Makóig és Nagyszentmiklósig tervezett helyi érdekű vasut legközelebb a megvalósulás stadiumába lép, az érdekelt községek most szavazzák meg az építéshez szükséges költségeket.

Orosz kereskedők Bulgáriában.

Budapest márcz. 23. (A Debreczen ered. táv.) Sőtárból távirják: néhány gazdag orosz kereskedő és magánzó Moszkvában gyűlést rendezett, hogy Bulgáriában egyházi szent képeket, imakönyveket és templomi tárgyakat szétoszthassanak a lakosság között, a moszkvai kereskedők már jeleztek az itteni könyvkereskedőknek, hogy ügynökeik e hét folyamán Szófiába jönnek.

A kongrua rendezése.

Budapest márcz. 23. (A «Debr. ered. táv.») Az egyházak segítésére szánt összegből a mult év végén nagyobb összeg maradt fenn a kultusz miniszter rendelkezésére. Wlassics miniszter ennek következtében leiratot intézett az egyes egyházmegyék püspökeihez, értesülést adva, hogy ez összegből hajlandó a segítségre szoruló püspök kongruáját, esetről-esetre benyújtott folyamodásukra, kiegészíteni. A püspökök azonban, tekintve, hogy ez az eljárás függési viszonyt hozna létre a segítették és a kultuszminiszterium között, nem vettek igénybe,

A románok és a békekongresszus.

Budapest márcz. 23. (A Debreczen ered. táv.) Az interparlamentaris békekongresszus romániai tagjai mint Bukarestből a «Kell. Ért.»-nek távirják, hosszas tanácskozás után abban állapodtak meg, hogy nem vesznek részt a nyár folyamán Budapestten tartandó nemzetközi kongresszuson, a tanácskozások a kulturális irodájában Urechia elnöke alatt folytak, ki minden befolyását latba vetette, hogy a román tagok részvételét meggyőztesse, különösen utalván a brüsseli kongresszuson történetekre, melyek Románia megjelenését erőltetileg lehetlenné tették. A határozatot szótöbbséggel hozták,

A nőegylet közgyűlése.

— Saját tudósítónktól. —

Debreczen, márczius 23

Tegnap délután 3 órakor tartotta a nőegylet évi rendes közgyűlését, mely iránt a tagok nem mutattak különösebb érdeklődést.

Részt vett a gyűlésen, mint vendég, — Eötvös K. Lajos kir. tanfelügyelő.

A gyűlés megnyitása után felolvastatt az elnöki jelentés, mely körvonalazta a lefolyt év egész működését.

Kiemeljük belőle a következőket: Segélyben részesített az egylet 80 szegényt 18-at allandóan, 49-et negyedevenként, 13-at egyszersmindenkorra. A kiosztott évi segély összege — 1575 frt 50 kr. — A nőegylet gondozta az időszerint 18 árvát. A trachoma járvány miatt bérházba kiköltözött árvák — belügyminiszteri rendelet alapján — ez évi május 1-én az árvaházba visszaköltöznek. —

Az árvák visszaköltözése következtében előáll az az eset, hogy a nőegylet az általa létesített és védszarnyai alatt álló női párisiskolának többé helyet nem adhat. Az iskola felügyelő bizottsága a városhoz fordult helyiségért kérvén tőle a Telekv. és Bathányi-utcák sarkán levő s legközelebbi rom. kath. főiskolának használt házat. Minden el arra mutat, hogy kérelme teljesítve lesz s

intézet egy jó ponton fekvő s megfelelő helyiséghez jut, s az új tanévet ott kezdheti meg. E tanévet még a nőegyleti árvaházban fejezti be. Árvaházra kiadott az egylet 2719 frt 80 krt. Nagy összeg, mely a tőkét is érintette, bár Debreczen áldozatkész közönsége a gyűlések útján a mult évben 1255 frt 58 krral járult az árvaház fenntartásához.

Az árvaházban a mult évben tanítónő változás történt, az eltávozott Székely Melinda helyét Gécsey Etelkával töltötte be az egylet.

Részt vett az egyesület Simonffy polgármester jubileumán, sőt melegen üdvözölte s neki emléktárgyat nyújtott át.

Az elnöki jelentés után Szűcs Kálmán pénztárnok terjesztette elő jelentését s az évi költségelőirányzatot. A jelentés szerinti bevétele volt az egyletnek 3337 frt 95 kr., kiadása 5359 frt 19 kr. Hiány 2021 frt, 24 kr. — Az egylet vagyona 73784 frt 99 frt. Minthogy a mult évben nagymérvű túlköltekezés történt, határozatba ment, hogy a választmány lehetőleg odaöregedjék, — miszerint a pénztári egyensúly helyreállításuk. Evégből minden gondozó minden negyedévben lelkiismeretesen vizsgálja meg a maga szegényeit, a választmányi gyűlésre vizsgálatának eredményéről vagy személyesen tegyen jelentést, vagy ha a megjelenésben gátolt van, indokolt írásbeli jelentést küldjön.

Egyéb kérelem figyelembe nem vétetik, miről a választmányi tagok ezután is értesítetnek.

A gyűlés d. u. 6 órakor oszlott szét.

Kossuth emlékezete.

Gyászünnepe a főiskolában.

Debreczen, márczius 23.

A főiskola énektérme tegnap délután egy rövid órára templommá változott.

Templomná . . . a hova elzarándokolt öreg, ifju, asszony, leány egyaránt, hogy a magyar szabadság legnagyobb apostola, édes atyja, a halhatatlan Kossuth Lajos megdicsőült lelkét elővarázsolva, visszaidézte emlékébe a mult borongó fájó érzéseit s megújított erővel távozzék onnan lelkesedést merítve a szabadság és függetlenségért vívott harcz tovább folytatására.

Íhlet szállt meg mindenkit, ki a szép ünnepélyen jelenvolt.

. . . Most egy ifju olvas fel. Fejét glória övezi. Nemes hévvel, igaz szívből jövő lelkesültséggel szónokolja:

Egy nemzet gyásza előtt tisztelettel meghajolni, nem csupán emberi, de uralkodói kötelesség is . . .

A koporsónál elvezetett minden, ott el kell némulnia a gyűlöletnek, fátyolt kell borítani a multra . . .

. . . Aztán folytatta tovább. Minden hang minden szó lelkéből fakadt, hát hogy ne lelkesedett volna mindenki.

. . . Most egy másik ifju lép az emelvényre. Oly fiatal s már is mily hön szereti hazáját.

Az érzések hullámszával erősödik, majd gyöngül hangja is.

Hangját most az érzések viharja a legmagasabbra emelte s akkor egyszerre lágygyá érzékennyé változik:

Oh bármikép bánjék a sors veled,
Kossuth nevét, fiam, soha el ne feledd.

*

Igen szép és előkelő hülgyközönséggel és városunk polgárságának számos tagjával telt meg tegnap délután a főiskola énektérme, hogy résztvegyenek a Magyar Irodalmi Önképző Társulat ünnepélyen s együtt adózzanak Kossuth Lajos emlékének.

A főiskolai tanári kar képviseletében Dr. Kérészy Zoltán jogtanár volt jelen az ünnepélyen.

A főiskolai énekkar egy alkalmi darabot adott elő, mely után Soltész Elemér 4th. az irodalmi önképző társulat elnöke röviden érintve a mai ünnepély nagy jelentőségét, megnyitja az ülést.

Csajághy Károly a főiskola egyik lejelesebb tanulója lépett a felolvasó asztalhoz és olvasta fel ez alkalomra irt magvas beszédét.

A derék ifju ismerős már a hazafias ünnepélyekről, a hol mindig gyönyörködöttünk remek előadási képességében.

Az a beszéd is, a melyet a tegnapi ünnepélyen tartott, méltó volna arra, hogy egész terjedelmében közöljük, azt azonban lapunknak nagyon is igénybe vett tere és a közlendők nagy száma miatt legnagyobb sajnálatunkra nem tehetjük.

Annyit azonban mondunk, hogy e beszéd hatása alatt a magyar tanuló ifjuság haza és szabadság szeretetében való már-már megingott véleményünk megerősödött.

Az igazán remek stílusú és gyönyörűen kidolgozott beszéd bevezető részét a következőkben adjuk:

Nagyérdemű közönség!
Nemes Tanuló Ifjuság!

Alig pár napja mult még, hogy a magyar társadalom minden rétege széles e hazában szent hazaszeretettel s igaz lelkesedéssel ült örömmünnepe a magyar szabadság feltámadása napjának 48-iki évfordulóján, meg jóformán el sem hangzott a kiőró örömmnek, a tulajdát lelkesedésnek utolsó accordja, midőn ismét megkondul az ünnepre, imára hívó harang, de úgy tetszik nekem, mintha busabban kongana ma a harang ércnyelve, mintha szomorubb volna e napon az ébresztő természetet köszöntő pacsirtadal; úgy tetszik nekem, mintha a lenge márcziusi szelő suttagása, mely szárnyára vette e hánokat — panaszos siraiba, kínos zokogásba fulla el e napon.

Ünnepre hívó harang zugása, busan lengő márcziusi szelő e napon hoztat el utolsó sóhaját, utolsó üzenetét a magyar szabadság legnagyobb apostolának, e napon dobbantott utolsó szót az a szív, melynek minden mozdulása tiéd volt, édes szép magyar hazám, a te jölettedért, a te függetlenségédért dobogott nemzetem!

Busan lengő márcziusi szelő, panaszos siraosod, kínos zokogásod e napon hozta meg nekünk a megdöbbenő hírt, hogy már nem beteg Kossuth apánk, hogy Kossuth Lajos nem üzen már többet.

Két éve már, hogy a magyar nemzet leg-hűbb, legnagyobb fiának élete faklyája utolsó lobbant; két éve már, hogy a megdöbbenő hír sötét, mély gyászt borított minden igaz magyar lelkére és mégis mintha ez a fájdalom, ez a gyász mit sem vesztett volna nagyságából, fenséges erejéből, az a seb meg mindig vérzik, az a seb meg egyre faj; nem tudta, nem tudja behegeszteni az idő; mert valahányszor ilyen ünnepet ülünk, pedig sok ilyen ünnepünk van minékünk, mindig kiujul, mindig újra vérzik.

Hiszen még akkor is, midőn az öröm telt pohara cseng kezünkben megzendülnek sira vigadó dallamaink, önkéntelenül is elborul a lelkünk.

Most is hogy ezer éves tenállását készül megünnepelni a nemzet, midőn meg akarja mutatni a világnak, hogy joga van az élethez; midőn meg akarja mutatni, hogy a letűnt századok ezer szenvedését, mint nemes ércz a próbatűzet, — sértetlenül kiállja; a nemzetnek ezt a legnagyobb öröm ünnepét megzavarja már e öre egy lesujtó hír, hogy a törvényhozás templomának felavásakor ezt az imponáns-lelkes-emelő ünnepélyt nem fogja beragyogni a korona fénye.

E lesujtó hír hallatára önkéntelenül nyomul előtérbe az a gondolat, hogy bűnül rótták fel ennek a hü, loyális magyar nemzetnek, hogy leg-hűbb, legnagyobb fiának, Kossuth Lajosnak hamvait nem engedte idegen ég alatt idegen földbe eltemetni, hogy annak a szent

örögnek a temetésén a nemzeti közérzés, a nép ezreinek hódoló gyásza oly fenségesen, oly bensőleg nyilatkozott meg, mint egyetlen földi hatalmasság sirjánál sem soha!

Pedig ez a nemzet együtt sirt, együtt zokogott, együtt gyászolt királyával is, midőn egyellen fával, koronáinak örökösével reményét, boldogságát temette sirba; pedig ez a nemzet attörhetetlen sziklafalként állott őrt a trón körül, valahányszor az veszélyben forgott; a trón védelmében elhullott drága magyar vért, a multban tett kitünő szolgálataért megérdemlettünk volna egy könnyecpet arra a hantra, egy szerény cziprus ágat arra a koporsóra, melyben a turini remete pihen. Egy nemzet gyásza előtt tisztelettel meghajolni nem csupán emberi, hanem uralkodói kötelesség is.

A koporsónál elvégeztetett minden, ott el kell nemulnia a gyűlöletnek, fátvolt kell borítani a multra.

Es ha volt mit elfejteni, ha volt mit megbocsátani, ugy a magyar nemzet az, aki megbocsátott, aki elfelejtett mindent!

Elfelelte a jog alanságok, a törvénytörések végtelen sorozatát; elfeledte, hogy számtalanszor törtek önállósága, királyi eskü biztosította törvényes függetlensége, alkotmányos szabadsága ellen: — megbocsátotta, hogy hosszú három század folyama alatt az abszolút uralom undok hiénái valósággal tobzódtak a magyar vérben, eltakarta vérszobát a befogadta a békejobbot, holott a béke feltételeit ő dikálhatta volna, ennyi áldozatért, ezért a pártalan nagylelkűségért legalább is elvárhat annyit, hogy nagy halottjának emléke tiszteletben tartassék, ki a törvény és igazság alapján állva mindaddig tiszteletben tartotta az uralkodóház jogait, s szentnek az uralkodószemélyét, míg az uralkodóház a törvényes alapot ki nem rugta lábá alól s ezzel a törvénytelenség terére nem lépett.

Vagy talán a Kossuth név varázserejét akarják kisebbiteni azzal, hogy a korona fénye épen örömmünneplésünk fénypontjával hiányozzék.

Hu ábránd! csalóka remény! Vérévé lett a Kossuth név tisztelete a magyarnak, hozzáfórtott annyira szívéhez, hogy azt onné ki nem tépheti, ki nem törülheti semmi erő, semmi hatalom!

A Kossuth nevé, e névnek nagy jelentőségét tudja, érzi minden igaz magyar, lakják bár kunyhóban, vagy fényes palotában; a Kossuth nevé, e név szeretetét már az anyatejjel szívja magába a gyermek s el nem felejtja a roskadozó agastyánt!

Igaz-e hát, hogy meghalt Kossuth Lajos! Mintha a sors családjátékot akarna üzni egy nemzet fájdalomával, midőn e megdöbbentő szót halljuk . . .

Igen! csupán a sors játéka ez; mert hiszen él az a nagy lélek, élnek a léleknek az alkotó részei, azok a magasztos eszmék, melyeknek majd egy évszázadon volt lánglelkű Apostola, élnek örökkön örökké az eszmék és bennök; általuk él, élni fog Kossuth!

S ha elsírta is könnyét a magyar nemzet Kossuth ravatalánál, ha mérhetetlen vesztesége felett kínos zokogásba tört ki, gazdagnak érezte magát veszteségében és dicsőnek a dicső hamvak birtokában!

Mi emelte fel a nemzet lelkét, a lesújtó gyász szomorú napjaiban, mily fény az, mely bánatunk sötét felhőin is keresztül sugárzott? Mi tette azt, hogy a nép, ki élő hatalmasok kegyet nem hajhászta, most egyholt nagy elé járul igaz hódolatával, igaz könnyeivel?

Menjünk vissza abba a mesésnek látszó világba, abba a csodás korba, melyhez foghatót többet nem találunk eseményekben gazdag történetünk lapjain; forduljunk el egy pillanatra a sirtól, melyben a legmagyarabb szív porladozik, s vesszünk egy futó pillantást arra a tüneményes életpályára, melynek folyama immár megszakadt s keressünk feleletet a kérdésre!

Majd itt áttér Kossuth Lajosnak 1848-49-iki szereplésére s hosszan foglalokoz azokkal. Erdemesnek találjuk aztán még közölni a beszédnek befejező részét, mely itt következik:

Elnémult az ágyudörgés, elnémult a harci láma; kinos csend váltotta fel a csatak zaját, borzasztó vérfagyasztó csend, melyet csak néha tört meg a vérig kinzott nemzet panaszos sirása.

Kossuth tragikumája itt veszi kezdetét, hazátlanul, szívében a kétségbeesés gyöttrő fájdalomával imádott hazája sorsa fölött bujdosik a világban, de a hol jár, mindenütt e nemzet igazságos ügyét ismerteti mindenütt, jogait védi, mindenütt rokonszenvet ébreszt a magyar nemzet iránt.

Majd fölvirradt azután a kiengesztelődés napja, de az öröm nem volt teljes, hiszen Kossuth Lajos nem volt itthon, Kossuth Lajos nem jött haza, pedig úgy hitta az ő szerető magyar népe; »Gyere haza Kossuth Lajos, tenyerünkön lesz járatod, szívében a lako zásod.«

Mind hiába! Kossuth lénye oly nagyon össze forrt a magyar történelem elévülhetetlen alapkövetelményével, hogy ellentétbe jutott volna önmagával, ha hallgat az őt bálványozó nép hivatató szavára. »Nemzedék kél, nemzedék mulik, a történelem logikája marad.« mondja Kossuth és a magyar történelem logikája volt megtestesülve Kossuthban és mérhetetlen gyász borulhatott az ő lelkére, hogy a vas logika nem engedi, hogy hallgasson a hívó szóra hallgasson a hívó szóra.

Ő is elmondhatta a profétával: »Tekintsetek meg és lássátok ha vagyon-e oly bánat, mint az én bánatom?«

Es ez a bánat remegteti meg ma a mi szívünket is. Az a leirhatatlan fájdalom, mit a legmagyarabb szív a hontalanság keserű évei alatt magával hordott, az nehezedik a mi szívünkre is, azt viszi bércezen-völgyön át széles e hazában a tavaszi szellő. De fölemel e mellett bennünket az a tudat, hogy az az eszme, melyért Kossuth annyit küzdött, oly sokat szenvedett, itt él a szívünkben, itt lüktet a vérünkben, fölemel bennünket az a tudat, hogy Kossuthnak csak porrészeit takarja el a hazai hant, a lelke az itt van közöttünk, itt lebeg a fejünk felett, itt lobog a szívünkben.

Oh megdicsőült szellem! tekints le ránk égi szép hazádból; szálljon szívünkbe a te fenséges önérzetednek egy szikrája s láttassa be velünk, hogy mi mindnyájan a magyar nemzeti eszme képviselői vagyunk.

Ihlesd meg lelkünket, hogy legyünk magyarok érzésben, gondolkozásban, alkotásban, hogy szellemed kiengesztelődve tekinthessen le e nemzetre, mely a történelem logikájáról soha, de soha meg nem feledkezhetik.

Es te jó, örökkévaló Isten, Magyarok Istene, áldott legyen a te szent neved, hogy nekünk egy Kossuth Lajost adtál!

Az éneknek a Hymnuszt adta elő s aztán Kálmán Gyula II. e. jh. szavalta el Nemes hévvel, igazi tüzzel szavalta el a szép költeményt. Arcza ragyogott, a mikor a költő nemes eszméket zengettett lyráján s a végén, mikor a fájó sebeket szakgatja, tépi a költő, az ifju szónok szemében egy könny jelent meg.

Kálmán Gyula neve is ismerős már. Átérez, átgondol minden darabot, melyet előad s szép gesztusokat használ. Hatalmas eljenzugás jutalmazta őt.

Még az éneknek az »Isten áldd meg a magyart« énekel'e el s azután a közönség lélekemelő hangulatban oszlott szét.

CSARNOK.

Hullámok közt.

Regény két kötetben.

Írta: CSENGEY GUSZTÁV.

Első kötet.

29.

. . . Az ősz táblabíró sietve nyitott be lakába. Arcza ragyogott, ajka reszketett, midőn övéit üdvözölte. Szemeit egy pár égő könnyecsepp homályosította el, mig reszkető kezével egy nemzetiszínű papírlapot lobogtatott. — Pestről jövök. Adjátok ide azt a vilá-

got . . . nem látok. Szeretteim! imádkozni fogunk . . . jertek hozzám . . . hozsonnát zengjünk az eget urának.

Es olvasni kezdé a költeményt:

Talpra magyar! hi a haza! . . .

De szava elakadt; a túlaradt érzelem elfojtá hangját s ő némán, könnyezve nyujtotta át a lapot Bertának. A kedves lányka szelid, lágy hangon kezdé olvasni a sorokat és mig olvasott, halavány arcza lángba borult . . . hangja mindig rebegebbé vált, végre midőn az eskü szavaihoz ért, könnyei reá folytak a lapra, nem birta tovább olvasni, zokogva nyujtá a lapot Idának; de a szép özvegy sem tudta azt tovább olvasni, könnyekre fakadt és nyujtá tovább. Így vándorolt a lapocska kezzől-kézre, így hatottak lángoló sorai szívről-szívre, mig végre azon vették észre magukat, hogy egymás szívére borulva, egy szent öröm édes könnyeit sirják.

Magyarok istene! te láttad akkor nemzetedet . . . Fogod-e még egyszer ily meynyei öröm könnyei közt látni? Te tudod a jövőt, a te gondviselő karjaid kormányozzák e nemzet életét. Es én parányi része a dicső egésznek, mit tegyek? Várok és remélek és szívem fájó szeretettel mereng a magasztos multakon.

Nem sokára azután villámgyorsan futotta át a hazát egy név:

Gróf Battyányi Lajos, első magyar felelős miniszterelnök.

Es e név után több-több fényes név kezdett hangzani. Mind nagyhirű, népszerű férfiak, »mind hü és hazafi«; de egy sem oly fényes, egy sem oly szívet gyújtó, mint az, melyet a történet lapjára arany betűkkel jegyzett föl Clio: Kossuth Lajos.

A nemzet ujjongott örömeiben. Oh ki bírná e deliriummal határos állapotot leírni?

Oh csak eszélődni ne kellene soha! A lázas ujjongó öröm lassanként lecsillapodott . . . komoly, aggodalmas hírek kezdtek szállongani mindenfelé. Elborult a fényes nap s vészés, villámterhes felhők borították be egünket.

A kokárdák vidám tarkasága eltűnt, a haza elveszté ünnepélyes külsejét s mindinkább hadias színt öltött.

Odalenn a római sáncoknál már megdőrdültek az ágyuk és azután egymásután alakultak az új nemzeti zászlóaljok. Nemsokára egy szózat mennydörgött a haza minden területén: »Előre honvéd!«

Es a honvéd előre szegző szuronyát és rohant a mennydörgő halálnak szemközt és véres babérokat aratott még a veszett csatákban is.

(Folyt köv.)

Eladó ház

a Kis- és Nagyvárad-utcára szülő 2119. számú ház ondódi földjével együtt eladó.

Értekezhetni Hanke Emil ügyvédi irodájában Teleky-utca.

Szülő vessző

Eladó 29 ezer darab fajtisza

olasz risling

sima vessző; Debreczenben házhoz szállitva ezre 5 frt.

Megrendelhető Posszert János ur borkereskedésében (Piacz-utca.)

Uaknak és hölgyeknek
valódi
LODENT
ajánl a
Tiroli Loden-áruház
BAUR RUDOLF,
Innsbruck Rudolfstrasse 4.
Vízmentes köpenyek, valódi gyapjuöltöny szövetek.
Arjegyzék minákkal ingyen, és bérmenve.

Legújabb gyártmány!
KOPÁCSI
erème-szappan
legkitünőbb szer a
testbőr ápolására.
Kapható minden előkelőbb
* **I P A R M Ū A R U** *
és
ILLATSZER RAKTÁRBAN.
Dobozba árt 35 kr.
* Egy doboz, 3 darabbal, 1 frt. *
Nagybani eladás az Osztrák-Magyar
Monarchiában.
Wellisch, Frankl & Co-nál
Bécsben.

Csődárverési hirdetmény.

Vagyonbukott Singer Fűtőp p-ladányi lakos csődtömegéhez tartozó, a csődleltár 1—217. tétele alatt összeirt, 1567 frt 66 kr-ra becsült épületfa s deszkaárúknak és külön, a 224—345. tétel alatt összeirt, 356 frt 81 kr-ra becsült fűszer s vegyes bolti árúknak zárt ajánlat utjáni eladása — a csődválasztmány által — elhatározatván: a venni szándékozók ezennel felhivatnak, hogy ajánlataikat, — a becsérték 10%-ának melléklésével akár Debreczenben, tek. Simonffy István csődválasztmányi elnök ur ügyvédi irodájában, akár P.-Ladányban, alulirtott csődtömeggondnok ügyvédi irodájában — folyó 1896. évi április hó 8-ik napjának d. u. 5 órájáig beadják. Későbbi ajánlatok el nem fogadtnak. A választmány fentartja jogát a beérkezett ajánlatoknak — melyek felett 24 óra alatt határoz — tetszés szerint el, vagy el nem fogadására. Az árúkra nézve — melyek P.-Ladányban alulirt tömeggondnok közbejöttével bármikor megtekinthetők — semmiféle szavatosság nem vállaltatik.

P. Ladány, 1896. márcz. 21.

Belovary Lajos

ügyvéd,
mint csődtömeggondnok.

KURIÁN GYULA

ÓRÁS

Debreczen főpiacz (Biedermann palota.)

Ajánlja dusan felszerelt

óra raktárát

ugy mint arany, ezüst, tula és nikel férfi és női, bécsi inga, fali és legjobb minőségű ébresztő órákat pontosan szabályozva évi jótállással.

Óra javítások jól, gyorsan és jutányosan készítettnek évi jótállással.

Még csak rövid ideig
tart a

végkiárulás,

és a még raktáron levő árúk

gyári árnál

is olcsóbban adatnak el.

KISS LAJOS

női divat és vászon üzletében, Tisza-palota.

214.

Az „István gőzmalom” társulat

GYÁRTMÁNYAINAK ARJEGYZÉKE

Az 1887. április hó 18-án Budapesten tartott általános magyar malom-gyűlésen megállapított 1887. évi június 1-én életbeléptetett eladási, fizetési és szállítási módokatokra vonatkozó egyezmények szerint.

ITT HELYBEN KÖTELEZETTSÉG NÉLKÜL

Készpénzfizetés mellett, zsákkal együtt:

	100 kiló
A Asztali dara nagyszemű	14.—
B Szinte » aproszemű	13.40
C Királyliszt	13.40
1. Lángliszt kivonat	12.80
2. Elsőrendű zsemlye liszt	12.20
3. Zsemlye liszt	11.60
4. Elsőrendű kenyér liszt	11.—
5. Közép kenyér liszt	10.40
6. Kenyér liszt	9.80
7. Barna kenyér liszt	9.—
8. Takarmány liszt	6.20
11. Fírom korpa szákkal	4.—
11. " " szák nélkül	3.80
12. Durva korpa szákkal	3.80
12. " " szák nélkül	3.60
Csirke buza szák nélkül	3.—

A zsákok súlytartalma, teljeshly tiszta súlynak véve.

A. B. 0—6 számig 85 kilogramm.

7. és 8. szám 70

11. és 12. szám 50

Debreczen, 1896. jan. 21.

Eladó földek és szőlők.

A Czuczában 7 nyilas és 4 öles föld gazdasági épületekkel együtt. A csige kertben 3 $\frac{1}{2}$ nyilas föld, a kis vasut mentén az ujonnan készült kórházzal szemben örök áron eladó. Eladó továbbá a csige kertben 4 $\frac{1}{2}$ nyilas szőlő pajtával és a hozzátartozó pusztá földdel együtt. Értekezhetni Kis-Mester-utca 1120. szám alatt a tulajdonosnál.

Egy elsőrangú, népszerű, könnyen terjeszthető biztosítási intézmény megbízható, tevékeny

főügynököt

keres.

Ajánlatok „Productiv 1893” cz. alatt Goldberger A. V.-hoz czimzendők Budapestre, vaczi-utca. Csik tényleg szerzőképes erők vétetnek tekintelbe.